

Ilmataat aprillitas juba näärikuus

■ Talv on nii soe, et 15 kraadi külma tundub hirmus pakane.

Värske aasta esimese kümme päevaku kohta ei saa öelda laidusõnu: oli nii parajaid külma-kraade kui ka talvisemaid öid, s.t püsis enam-vähem normikohane ilm.

Dekaadi ja ka kogu näärikuu kõige külmemaks päevaks oli 5. kuupäev, kui Võrus ja Tartus mõõdeti varahommikul – 16,8°. Paljudele kaaskodanikele tundus see temperatuur kohutava pakasena. Mis teha: muutub kliima, muutume ka meie... Säärast jahedust püsis mõne päeva, edasi keerati soojakraanid uuesti valla.

Soe ja sajune

Esimese dekaadi keskmiseks õhutemperatuuriks Eestis arvutati EMHIs –5,5°, mis on pikaajalisest keskmisest 0,2° võrra kõrgem. Paras koht meelde tuletada, et mullu oli ilm jaanuari algul palju soojem – riigi keskmine ulatus siis rekordilise +3,3 kraadini. (Ja kõige soojem päev +10,1 kraadini Valgas!) Paar päeva sadas veel lund ja lörtsi, edasi lausa vihma. Kümme päeva keskmi-seks sademete hulga-kendati 10 mm (norm 14 mm).

Tõnisepäev, 17. jaanuar peaks vanarahva teadmiste

kohaselt olema talve poolitaja, üks tali-harjapäevi 14. jaanuari kõrval. Tänavu ei olnud tol tähtsal päeval isegi nõrka öökülma. Tibutas kerget vihma, ei paistnud ka päikest. Mis on eriti kurb, sest sel päeval tuleb sigadele päikest näidata – see panevat aluse heale loomakasvuaastale.

Lääne-Nigula tähelepaneku kohaselt mõjuvat päikesepaiste hästi ka meeste tarkusele. Nii et tänavu tuleks mees-tel lähtuda hispaania vanasõ-nast “Naise nõu on null, aga kes seda ei kuula, on hull”.

Teise dekaadi kokkuvõte: Eesti keskmine õhutempera-tuur +2,1° (norm –6,3°), sade-meid 26 mm (norm 11 mm). Mis südaltvest saab veel rääkida, kui suures osas riigist ei langenud õhusoe alla nulli!

Kuu lõpukolmandikul näis, et ilm keeraks nagu talvise-maks, kuid ei. Ikka püsis sa-june (kohati lume-, tükati vihma-sajune) ning tavapära-sest soojem õhkkond. Dekaa-di keskmine temperatuur oli vahemikus –0,2° Väike-Maar-jas kuni +2,8 kraadi Ristnas. Eesti keskmine oli +0,7° (7,5° üle normi), mullu oli see –8,2°! Sademeid saime 20 mm (norm 14 mm).

AIN KALLIS:
“Mis südaltvest saab veel rääkida, kui suures osas riigist ei langenud õhusoe alla nulli!”

Ja nüüd kogu jaanuarikuu keskmised näitajad.

Nagu oodata võis, oli kuu väga soe: –0,9°. Kõige soojem kant oli läänes (Vilsan-dil +1,7°), kõige jahedam kir-de pool (Jõhvis –1,7°). Tuhandetele kaasmaalastele tundus (seda võis raadiost kuulda ja lehtedest lugeda), et säärast sooja jaanuari pole siinmail veel nähtud, aga võta näpust, tänavune näärikuu oli Tartu pikas kliimareas (alates 1866. aastast) alles 9., poole sajandi reas aga 6. kohal.

Kraadidelt soojemad olid näiteks hiljutised 1998. ja 1992. alguskuud, kaugemal 1925. ja

1930, eriti aga vaatlusrea kõige soojem, 1989. a näärikuu.

Sademeid tuli keskeltläbi 57 mm (norm 38 mm). Vähem kui mujal (aga normilähedaselt) sadas Ruhnus – 35 mm, pea-linn sai ligi kahekordse port-su ehk 80 mm. Üleujutus kol-litas läänlasi 19.–20. kuupäe-val, õnneks piirdus ähvardus vaid suure rüsi-jää kuhjumise-ga Pärnu lahte.

Ilmast mujal...

Mujal oli ilm nagu jaanuaris ikka: põhjapoolkeral talvine (südaltvine!), lõunas suvine. Koos alati kaasaskäivate ilma-viguritega, kui looduskatast-roofe võib nii nimetada.

Kui meil Eestis langes tem-peratuur –16 kraadini, siis Rumeenias mõõdeti kohati –24°, Austrias –22°. Lumesa-jud muutsid paljud teed Bul-gaarias ja Rumeenias läbima-tuteks.

Jõuludest saadik, poole kuu vältel, said austraallased higistada kuumalaine käes (Melbourne'is aasta esimesel päeval 41°!).

Kõrberiigis Ühinenud Araa-bia Emiraatides suleti koolid ja maanteed sealkandis harul-daste paduvihmade tõttu.

Esimest korda saja aasta jooksul sadas Bagdadis lund.

...ja muiste

Viljandimaalt. Kauase külma järel on ilmad soojemale ja su-lale läinud. Muidugi tuntakse sellest rõemu, ainult kaevud kippusivad tühjaks jääma.

Keegi talupidaja olla abinõu üles leidnud, kuidas kanu igal ajal munema sundida võib. Kui see õige on, võib mees varsti rikkaks saada. Ühel õhtul mine-val talvel, kui kanad oma kohust ei ole täita tahtnud, oli mees põleva laterna kanade puuri unustanud. Tisel hom-mikul leidnud ta pesast tosinä värskeid mune. (*Järgneb edu-kate valguskatsete kirjeldus – A. K.*). Sellest selgub, et kanad talvel ainult kunstliku valguse juures munevad.

Jakutski kuberner on tea-duste akadeemia-le teatanud, et Svjatõi Mõsi juurest mam-muti luukere on leitud, mis täiesti terve on.

1908. a näärikuu oli Tar-tus temperatuurilt keskmine (–5,6 kr), ja sademeterohke (47 mm). Emajõgi oli jääs, lumi maas (30 cm).

AIN KALLIS